

dette, at selv om vort Parti hører til de Partier, som den højtærede Minister betegnede som de smaa Partier, er nogle af de Forslag, som vilde have størst Rækkevidde overfor de foreliggende økonomiske Forhold, kommet fra vort Partis Side, og hvis man her paa Rigsdagen vilde gennemføre det Forslag, der er fremsat fra vor Side med Hensyn til den almindelige Erhvervskrise og Midlerne til at beskytte de vanskeligst stillede under denne, og det Forslag, som her foreligger, eller dertil svarende Forslag om en Omordning af vort Militærvæsen, vilde det betyde ulige mere for Danmarks økonomiske Udvikling i den kommende Tid end den Gruppe af Forslag, der er fremsat fra den højtærede Regerings Side.

Naar den højtærede Minister dernæst sagde, at jeg havde hævdet, at de danske Vælgere aldrig havde haft Adgang til at stemme om Militærspørgsmaalet, saa har jeg naturligvis ikke sagt dette. Jeg kan derimod ganske vist fremføre og hævde den Opfattelse, at der aldrig har været Adgang til en ren Afstemning om dette Spørgsmaal. Ved Afstemningen i 1909 var der i usædvanlig Grad Grundlag for en Afstemning om selve Militærspørgsmaalet; men den Militærordning, som blev gennemført derefter, blev ikke gennemført i Overensstemmelse med noget af de Standpunkter, som blev fremlagt fra de forskellige Partiers Side under Valgkampen. Partiet Venstre, der den Gang stod delt i forskellige Grupper, sluttede bagefter en Overenskomst med de Konservative, om hvilken der gælder dette, at den ikke paa Forhaand havde været forelagt Vælgerne, og at det, der blev Resultatet, eller blot noget af nogenlunde tilsvarende Karakter, ikke havde Tilslutning fra den Hovedgruppe indenfor Partiet Venstre, som siden ydede en afgørende Indflydelse paa Gennemførelsen.

Dertil kan jeg føje, at vel er det rigtigt, at man forsøgte denne Ordning omstødt ved Afstemningen i 1910, men Valget i 1910 formede sig, som alle ærede Medlemmer i dette høje Ting ved, langt mere som et politisk Valg om de politiske Magtforhold i Landet end som et Valg om selve Militærordningen, og derfor kom der heller ikke ved den Lejlighed nogen klar Afgørelse. Jeg overdriver ikke, naar jeg siger dette, at i en lang Række af Aar har det været saa-

ledes, at det tvedelte Sind, der nu en Gang findes hos Venstres Vælgere i dette Spørgsmaal, ikke har kunnet komme til Udtryk ved Afstemningerne, fordi den Gruppe af Venstres Vælgere, der i meget væsentlig Grad sympatiserer med vor Opfattelse af Militærspørgsmaalet, paa Grund af deres Anskuelser om sociale Spørgsmaal og om politiske Magtforhold har stemt sammen med Partiet til Trods for, at de ikke har megen Sympati for Partiets Militærpolitik.

Derfor er det, at vi for vort Vedkommende mener, at det vilde være rigtigt at lade Vælgerne stemme om selve Sagen, og det forekommer mig, at der fra Venstres Side er ringe Tillid til Partiets Vælgers Tilslutning til dets Standpunkt i dette Spørgsmaal, naar man, hver Gang Tanken om en Folkeafstemning, under hvilken Form det end sker, føres frem, bestandig stiller sig afvisende overfor den.

Den højtærede Minister mindede mig om, at jeg havde styret dansk Militærvæsen under Krigen. Det var ikke strengt fornødent; dels er jeg blevet mindet om det hyppigere vel, end de fleste andre Ministre er blevet mindet om deres Ministertid, og dels tror jeg, at Begivenhederne i den Periode var af en saadan Beskaffenhed, at selv uden disse hyppige Paakaldelser og denne Minden derom vilde jeg huske det. Jeg skal imidlertid ikke optage nogen Diskussion derom her i Dag. Vi har ført den saa tidt, og alle ærede Medlemmer ved, hvor svagt hele Grundlaget er for den Udnyttelse af den daværende Situation, som atter og atter gentages af Partiet Venstre.

Den højtærede Minister sagde dernæst, at Militærspørgsmaalet ved Valget i 1920 havde været et vigtigt Afsnit, og som Vidnesbyrd derom fremførte han, at jeg under mine Vælgertaler i 1920 ogsaa havde talt om Militærspørgsmaalet og lagt Vægt, ja, megen Vægt paa den kommende Militærordning. Ja, det tror jeg, ikke nogen er i Tvivl om, jeg har i hvert Tilfælde ikke noget Øjeblik tænkt paa at bestride dette. Men deraf følger dog ingenlunde, at Valget i 1920 var en Standpunkttagen til de Forslag om Militærordningen, som paa det Tidspunkt ikke kendtes, nej, Valget i 1920 beherskedes i ganske særegen Grad af to Spørgsmaal: de Lidenskaber, som var sat i Forbindelse med Afgørelsen af Danmarks